

Modern Kölelik İnsan Ticareti ve Rakamlarla Türkiye Gerçeği

(Modern-Day Slavery: Human Trafficking And The Realty Of
Turkey With Figures)

Dr. Erhan AKGÜN*

ÖZET

Türk Ceza Kanunu'muzda uluslararası suçlar başlığı altında ele alınan insan ticareti suçu; hem kanunlara hem de toplumların manevi değerlerine aykırı olmasına rağmen Dünya'da ve Türkiye'de oldukça yaygın bir illegal kazanç elde etme yollarından birisine dönüşmüştür. Modern kölelik olarak da tanımlanabilecek olan insan ticareti, genellikle cinsel sömürü amaçlı yapılmakla birlikte bu suçu işleyen kimseler açısından büyük maddi kazançlar sağlarken suçun mağdurlarını ise fiziksel ve psikolojik anlamda yıkıma sürüklemektedir. Bu çalışmanın temel amacı; insan ticareti suçunu Türkiye gerçeğinde ele almak, yaygınlığını ve sürekliliğini ortaya koymaktır. Çalışmamızda, Uluslararası Göç Örgütü'nün verileri ışığında tespitler yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İnsan Ticareti, İnsan Ticareti Mağdurları, Kaynak Ülke, Hedef Ülke, Transit Ülke, Mağdur Profili.

ABSTRACT

Human Trafficking Crime is discussed under the heading of international crimes section in our Turkish Penal Code. Although contrary to both the States rules and regulations and moral values of all society; has become a common way of obtaining illegal profits in Turkey and the other countries. Human Trafficking which can be described as a modern slavery, are usually made sexual exploitation while brings large financial gains for offender of the crime on the other hand brings physical and psychological deceptions for the victims. In our study is usually used International Organization for Migration's datas for to observe the human trafficking. The main objectives of this study; is to determine the crime of the human trafficking and to address the content and countunity in Turkey.

* İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Hukuk İşleri ve Soruşturma Şube Müdürü.

Key Vocabularies: *Human Trafficking, Human Trafficking Victims, Source Country, Target Country, Transit Country, Victim Profiles.*

1. GİRİŞ

İnsan Ticareti, en son kapsamlı olarak 20.yy.da Amerika'da yaşayan Afro-Amerikalılara uygulanan, kökeni itibarıyla da İlkçağ ve Ortaçağ'a dayanan çağdışı bir uygulamadır. Tarım Devrimi ve Sanayi Devrimini yaşadktan sonra Bilgi Çağı olarak adlandırılan, insan haklarını geliştirme çalışmalarının da en üst seviyede uygulanmaya çalışıldığı günümüzde, insan ticaretinin kısmen de olsa varlığını modern kölelik şeklinde sürdürmesi bir insanlık ayıbı olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnsan Ticareti, bölgesel olarak mikro ölçekli hücreler halinde faaliyet gösteren organize suç örgütlerince gerçekleştirilmekle birlikte resmin tamamına bakıldığında makro bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mikro suç örgütlerinin birbirleri ile kurduğu güçlü uluslararası iletişim ağları ile konunun belirli bir parçasına bakılarak anlaşılamayacak kadar büyük bir fotoğraf karşımıza çıkmaktadır.

İletişim, taşıma ve seyahat imkânlarının gelişmesi, kentleşme ve göç olgusunun istismar edilmesi insan ticaretinin yaygınlaşmasında en temel etkenler olarak sıralanabilir. Bu faktörler ile bağlantılı olarak; ekonomik eşitsizlik, insanların can güvenliğinden endişe etmeleri, politik kaos, iç savaş, terörizm ve şiddet vakaları bireylerin insan ticareti çetelerinin eline düşmelerinde önemlidir.¹

Dünyada her yıl ortalama tahmin edilen insan ticareti mağduru sayısı 700.000 ile 4 milyon arasındadır. Bu rakamın Avrupa'da ise ortalama 120.000 ile 500.000 arasında olduğu düşünülmektedir. Bu sayının %90'ını fuhşa alet olan 15–26 yaş arasındaki kadın ve çocuklar oluştururken, geri kalan %10 ise zorla çalıştırılan ya da organları alınan kişiler olarak tanımlanmaktadır.²

Gelişmiş Batı ülkelerinden İngiltere örneği üzerinde durulursa; her yıl ortalama 4000 kadının insan ticareti mağduru olduğu tahmin edilmektedir. Doğu Avrupa, Çin, Güney Asya, Afrika ve Brezilya'nın kaynak ülke olduğu insan ticareti suçundan yıllık 275 milyon İngiliz Sterlini kara para kazanıldığı ve aylık 500 ila 8000 sterlin tacirlere kar ettirdiği ve tacirin mağduru bir başka tacire ortalama 2000–3000 sterline

¹ İçli, Tülin G, Sever, Hanifi, Sever, Muhammed, Ökten, Şevket. (2012). Foreign Juvenile Delinquency: The Case of Istanbul, *Advances in Applied Sociology* 2012. Vol.2, No.1, 59-65; İçli, Tülin G, Sever, Hanifi, Sever, Muhammed. (2015). A Survey Study on the Profile of Human Smugglers in Turkey, *Advances in Applied Sociology*, (5), 1-12.

² Sever Hanifi, Arslan Salih, "İnsan Borsası" Adalet Yayınevi, 2008 s.2 (Catriona Laing, UK Regulations and Best Practices: Illegal Migration, Human Trafficking and Illegally Working, Türkiye'de Göç Yönetimi: AB Yakınlaşma Süreci, 29-30/11/2007, Ankara).

sattığı belirtilmektedir. Bu da haftalık ortalama 1000 İngiliz Sterlini insan tacirlerine finansman sağlamaktadır.³

İlerleyen bölümlerde çok daha detaylı inceleyeceğimiz İnsan Ticaretinin ülkemize olan etkilerini anlamaya çalışırken öncelikle şu gerçeikle karşılaşmaktayız: “1990’lı yılların başında Sovyetler Birliği’nin ve Doğu Bloğu’nun yıkılması ile birlikte, birlikten bağımsızlığını kazanan ülkelerin ekonomileri altüst oldu. Bunun sonucu olarak, Türkiye, kendi ülkelerinde istihdam imkânı bulamayan bayanların akınına uğradı ve yeni bir çeşit seks işçiliği deneyimini yaşamaya başladı.”⁴

Ülkemizde ve Dünyanın bazı bölgelerinde yaşanan insan ticareti deneyiminin ana hatlarına bakıldığında; suça konu olan kurbanların, düşük ekonomiye sahip kaynak ülkelerden oldukları, daha iyi bir gelecek için orta ve ileri seviyeli ekonomiye sahip hedef ülkelere iş bulma gayesiyle gitmeye çalıştıkları görülmektedir. Kendilerine daha iyi bir gelecek aradıklarından yapılan tüm iş tekliflerine kimi zaman safiyane, kimi zaman da maruz kaldıkları baskı sebebi ile hazır olduklarından insan ticaretine konu olabilecek bir mağdur potansiyeli kendiliğinden oluşmaktadır. Bu potansiyelin aktarıldığı gelişmiş ülkelerde ise yaşam standartları yüksek, eğlence düşkün zengin insanlardan bir müşteri potansiyeli yine kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Kısacası bir tarafta Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisinde birinci sırada bulunan fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan insanlar, diğer tarafta ise Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisinin üçüncü, dördüncü ya da beşinci sırasında betimlenen, yüksek gelirini zevk ve eğlenceye harcamak isteyen insanlar; yani bir çeşit paradoks ve arz talep dengesi...

Çağdaşlaşma teorisine göre; pazar fonksiyonu, serbest piyasa ekonomisine müdahale etmemektedir. Bu da arz talep dengesinin pazar payına göre oluşmasını sağlamaktadır. İkili iş ilişkisi teorisine göre, gelişmiş ülkeler iş gücü ihtiyacını yabancılardan karşılamak niyetindedir. Bu nedenle 3D işlerin (kirli, tehlikeli ve zor) yapılması için garanti işçiler olan göçmenlerin kullanılması daha kolaydır.⁵

İnsan ticareti, *sosyal öğrenme süreçleri* açısından da önemlidir. Göç ya da bir başka ülkeye hareket etme kendiliğinden fark edilen değil, toplum içinde öğrenilen ve öğretilen bir olgu olarak tanımlanabilir. Sosyal öğrenme sürecinde, arkadaşlar bir

³ Sever Hanifi, Arslan Salih, “İnsan Borsası” Adalet Yayınevi, 2008 s.3(Catriona Laing, UK Regulations and Best Practices : Illegal Migration, Human Trafficking and Illegally Working, Türkiye’de Göç Yönetimi: AB Yakınlaşma Süreci, 29-30/11/2007, Ankara).

⁴ Rodriguez Leopoldo, Lisaniler Fatma Güven, Uğural Sevin, “Migrant sex workers and state regulation in North Cyprus” Women’s Studies International Forum 28 (2005) 79-91.

⁵ İçli, Tülin ve Sever, Hanifi. (2012). Foreign Workers without Work Permit in Istanbul: A Sociological Study, Advances in Applied Sociology 2012. Vol.2, No.1, 37-46.

rol modeli oluşturabilir. Örneğin, akran grupları, göç etmede enformasyon kaynağı ya da örnek model olabilmektedir.⁶

Etkileşim yaklaşım ile sosyal öğrenme sürecine aynı çizgide bakıldığında; informal sosyalleşme araçları olan aileler, toplumda önemli bir yer tutmaktadır. Ekonomik davranışla ilgili olarak, aileler, çocukların çalışmaya yönelik tutumlarını ve kariyer süreçlerini etkiler. Bu yüzden, çocuklar çalışma ile ilgili tutumlarını ailelerinden öğrenebilirler.

Sutherland'in *ayrıcı birleşimler teorisinden* ise; insan ticareti ile ilgili çeşitli çıkarımlar yapmak mümkündür. Göç davranışla öğrenilebilir. İnsanlar, insan ticaretine maruz kalacakları göç rotalarını, bu suça karışmadıkça ve kendinden önce giden insanlar olmadıkça ya da canlarını kurtarma pahasına komşu ülke sınırına akın etmedikçe öğrenemez. Göç; insanlarda, hayvanlar gibi kalıtımla geçmez.⁷

Dünyada göçler neticesinde ağlar oluşmaktadır. Bu ağların kuvvet ve direnç derecesine göre insanların hareket yoğunluğu artmakta ya da azalmaktadır. Ağ teorisi, arkadaşlık ya da aynı kökeni paylaşma gibi unsurlarla desteklenmektedir.⁸ Wilpert (1992:178)'e göre; öncü göçmenler, göç veren ve göç alan toplumları birbirine bağlayan altyapıları oluştururlar.⁹ Yeni göç dalgaları, kurulmuş bu ağı harekete geçirir ve sonradan gelenler ilk gelenlerin tecrübelerinden yararlanırlar.¹⁰ Bu ağın en önemli rolü çeşitli zorlukları azaltarak (yalnızca maddi değil aynı zamanda psikolojik) kaynak ile hedef ülkeler arasındaki göç akışına yardımcı olmasıdır.¹¹ Gerçekten göç hareketlerinin oluşabilmesi için güçlü ağların varlığı insan ticaretini tetikleyebilmektedir.

Öte yandan insan ticaretine konu olan mağdurların maruz kaldıkları istismar, baskı ve şiddet sonrası genel sağlıklarında ve psikolojilerindeki bozulmanın yanında bir kısmının taşıdıkları bulaşıcı hastalıklar ve özellikle HIV(AIDS) virüsü sebebiyle kamu sağlığında ve sosyal dokuda tahrifata sebep oldukları bilinmektedir.

⁶ Sever, Hanifi. (2012). Sosyal Öğrenme Teorileri Işığında Yasadışı Göç ve Etkileri, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Vol.1, No:32, 51-66.

⁷ Sever, Hanifi. (2009). Yasadışı Göçmenlerin Profili: İstanbul İli Örneği. Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Suç Araştırmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış).

⁸ Taylor, E.J. (1986). "Differential Migration, Networks, Information and Risk., Research in Human Capital and Development", Oded Stark (Der.), Migration, Human Capital and Development. Greenwich: JAI Press, ss.67-102., Massey, D.S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., ve Taylor, E.J. (1993). "Theories of International Migration: Review and Appraisal", Population and Development Review, 19(3): 54-77.

⁹ Wilpert, C. (1992). "The Use of Social Networks in Turkish Migration to Germany", Mary M. Kritz, Lin Lean Lim ve Hania Zlitznik (Der.), International Migration Systems: A Global Approach. Oxford: Clarendon Pres, ss. 123-180.

¹⁰ Yalçın, C. (2004). Göç Sosyolojisi. Ankara: Anı Yayıncılık.

¹¹ Bijak, J. (2006). Forecasting International Migration: Selected Theories, Models and Methods. Warsaw: Central European Forum For Migration Research.

AIDS hastalığının, kuluçka döneminin 5 ila 10 yıl arası olduğu yani virüse maruz kalmış bir kişinin hasta olduğunu fark etmesinin 10 yıl alabileceği bilinmektedir. Ülkemizde 1985 yılından günümüze kadar tespit edilen vaka sayısının 2.412 olduğu ve Sağlık Bakanlığı'nca bu hastalara kişi başına yıllık ortalama 10.000 Amerikan Doları harcandığı göz önüne alındığında, hastalığının farkında olmayan insanların yarattığı risklerle, hasta miktarında örneğin 50 kat artış olmasıyla, sosyal yapıda yaratacağı tamir edilmesi çok güç tahrifatın yanında, yıllık 1 Milyar Dolarlık ekstra kaynağa ihtiyaç duyulacaktır ki bu gider Sağlık Bakanlığı'nın finanse etmekte zorlanacağı bir harcama kalemi olacaktır.¹²

2. İNSAN TİCARETİ

2.1. İnsan Ticareti Kavramı ve Tanımı

Uluslararası alanda net bir tanım yapılamamıştır ancak bu suçla mücadele etmek isteyen devletler kendi mekanizmaları içerisinde hareket etmiştir. Geçerli bir tanımın bulunmamasının en önemli nedeni; “bu suç kapsamına hangi eylemlerin girdiğinin net olarak kararlaştırılmaması olmuştur.”¹³ Her ne kadar Birleşmiş Milletler çerçevesinde 12–13 Aralık 2000 tarihlerinde Palermo’da düzenlenen konferansta kabul edilen “Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi Ek İnsan Ticaretinin, Öncelikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol” kapsamında insan ticareti suçu uluslararası arenada tanımlanmaya çalışılsa da net bağlayıcı hükümler içermekten uzak kalmıştır.

Ülkemizde ise “Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol”ün Türkiye Büyük Millet Meclis’ince de onaylanması 30.01.2003 tarihinde uygun bulunmuştur.¹⁴

Bu protokolün 3. maddesinde insan ticareti tanım olarak; “Kuvvet kullanarak ya da kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkaları üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi; asgari olarak, başkalarının fuhşunu istismar edilmesini veya cinsel istismarın

¹² Sağlık Bakanlığı <http://www.saglik.gov.tr> sitesi

¹³ Kelly Liz, Regan Linda, (2000), “Stopping Traffic: Exploring the Extent of and Responses to Trafficking in Women for Exploitation in the UK”, Police Research Series, Paper 125, London. <http://www.homeoffice.gov.uk/rds/prgpdfs/fprs125.pdf>, s.4.

¹⁴ <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4804.html>

başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı ya da hizmet ettirmeyi, esareti ya da esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organlarının alınmasını içerir.” şeklinde tarif edilmiştir.

Tanımda en çok dikkat çeken husus insan ticaretine konu olacak mağdurun tamamen rızası ve iradesi dışında gerçekleşecek fiiller ve yöntemler sonucunda insan ticaretine konu olacağına ortaya koyulmasıdır. Peki, mağdurun rızası insan ticareti suçunu geçersiz kılabilir mi? Bu soruya cevap yine aynı protokolün 3. maddesinin b fıkrasında verilmektedir: “İnsan ticaretinin (a) bendinde belirtilen yöntemlerden herhangi biriyle yapılmış olması halinde, mağdurun bu istismara razı olup olmaması durumu değiştirmeyecektir.” denilmektedir.

İnsan ticareti suçuna maruz kalan insanların yaşam kaliteleri, hiçbir düşüncenin kabul edemeyeceği bir seviyeye düşürülmektedir. Dahası zaman zaman yaşamların yitirildiği bir dünya gerçeğidir.

Bir uluslararası suç olarak kabul edilen insan ticareti olgusunda insan ticaretini yapan kişiye insan taciri, suça ise insan ticareti denilmektedir. Ancak ticaret ve tacir kelimeleri anlam itibarıyla bu suçla ne kadar örtüşmektedir? Türk Ticaret Kanunu’na göre; “*bir ticarethane veya fabrika yahut ticari şekilde işletilen her hangi bir müesseseyi ilgilendiren muamele, fil ve işlere dair diğer kanunlarda yazılı hususi hükümler, ticari hükümler*”¹⁵ olarak adlandırılmaktadır. Peki, insan ticareti bir ticaret midir? Tacir, bir müessese sahibi midir? Bu açıdan bakıldığı zaman suçun adının insan ticareti olması düşündürücüdür.

2.2. İnsan Ticareti ve İnsan Kaçakçılığı arasındaki farklar

İnsan ticareti ile insan kaçakçılığı çoğu zaman birbirlerine karıştırılan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim bu kavram kargaşası, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 79. maddesinde insan kaçakçılığını, 80. maddesinde ise insan ticaretini iki ayrı suç tanımı olarak ortaya koyma kadar mevzuatımızda da kısmen bulunmaktaydı.

Genel olarak tanımlamak gerekirse insan kaçakçılığı tamamen kendi rızası ile bir başka ülkeye göç etmek isteyen insanı yasadışı yollardan çıkarmaktır oysa insan ticaretinde ana unsur daha iyi bir yaşam ve para kazanmak için başka bir ülkeye gitmek isteyen kişiyi, çeşitli hile ve desiselerle kandırmak, baskı, cebir, şiddet ve zor kullanarak getirilen hedef ülkede istismar etmektir.

“İnsan ticareti’nde tacir, başlangıçtan itibaren sömürdüğü kurbanla arasındaki ilişkinin sürekli olmasını ister ve ilişkilerini bu şekilde geliştirir. Bu ilişki çeşitli

¹⁵ 09.07.1956 tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, md.1.

biçimlerde ortaya çıkar ki, bunlar; zor kullanma, cinsel kölelik ya da işgücü köleliği, haysiyetin çiğnenmesi ve özgürlüğünün sınırlandırılması gibi unsurları içerir. Oysa göçmen kaçakçılığı'nda, tacirlerle göçmen arasındaki ilişki, kişinin girmek istediği ülkeye yasadışı yolla girdiği veya çıkmak istediği ülkeden çıktığı anda sona erer.”¹⁶

Hem insan ticareti, hem de göçmen kaçakçılığı Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek Protokoller ile tanımlanmış ve gündeme getirilmiştir. Her iki suç türünün de bir ülkeyle sınırlı kalmayıp sınır aşan ve örgütlü suç niteliği taşıdığı belirtilmelidir. Ancak yine de unutulmaması gereken önemli bir husus, insan ticareti suçunun bir ülke sınırları içerisinde, o ülke vatandaşlarına yönelik işlenebileceğidir. Yani, Türkiye'de, Türk vatandaşı bir kişi, sınırlar aşılmaya bile ülke içinde köleleştirilebilir. Ancak yine de, her iki suç tipinin de doğasında sınır aşan bir hareket olduğu düşünülmektedir.

2.3. Kaynak Ülke, Hedef Ülke ve Transit Ülke Kavramları

İnsan ticaretinin mikro ölçekli bir suç olmaktan çıkıp uluslararası bir suç haline gelmesi ile birlikte bugün dünyanın birçok bölgesine etkileri uzanabilen bir suç şekli olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kimi ülkeler kaynak ülke, kimi ülkeler transit ülke, kimi ülkeler de hedef ülke olarak insan ticaretinin etkisini farklı farklı yaşamaktadırlar. Bu konuda ülkeler arasında kesin sınıflandırmalar yapmak zor olmakla birlikte ekonomik refah seviyesinin ve coğrafik konumun yapılabilecek sınıflandırmada belirleyici değişkenler olabileceği söylenebilir.

Prensipte, kaynak ülke kurbanların insan tacirlerinin eline düşmeden önce yaşadığı ülkeyi, transit ülke kurbanların hedef ülkelere götürülmeden önceki geçici barındırıldığı ülkeyi, hedef ülke ise kurbanların zorla çalıştırıldıkları ve istismar edildikleri ülkeyi ifade eder.

“Genel olarak, dünyanın güneyinden kuzeyine, doğusundan batısına bir rota çizmek ve ülkeleri güney ve doğuda bulunanları kaynak, batı ve kuzeydeki ülkeleri de hedef ülke olarak tanımlamak mümkündür. Geçiş yollarında bulunan ülkeler ise transit ülkelerdir.”¹⁷

“Küreselleşmenin doğal bir sonucu olarak sermaye, mal ve hizmetlerin akışı ile birlikte işgücünün de akışı ortaya çıkmıştır.....İnsan ticareti belki de küreselleş-

¹⁶ IOM Uluslar arası Göç Örgütü Raporu, “Türkiye’de İnsan Ticareti İle Mücadelede Yasa Uygulama İle İlgili Stratejik Bir Yaklaşım”, <http://www.countertrafficking.org/tr/default.html>, Ankara,2006 s.7.

¹⁷ Bolat Gürbüz, 2005. “Dünya’da ve Türkiye’de İnsan Ticareti” Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

meden kaynaklanan işgücü akışının en kötü halidir ve bu haliyle küreselleşmenin karanlık yüzlerinden biri olarak kabul edilmektedir.”¹⁸ Nitekim son yıllarda ülkelerdeki ekonomik kıtlığa paralel olarak kaynak ülke sayısında belirgin bir artış ortaya çıktığı görülmektedir.

Konuyu örneklendirmek gerekirse,” 1993–1994 yıllarında, AB ülkelerinde on ya da on iki farklı ülkeden getirilen kurbanlar insan tacirlerince satılırken, bugün kırk farklı ülkeden kurbanın insan tacirlerince pazarlandığı bilinmektedir.”¹⁹

2.4. Türk Ceza Kanunu’nun İnsan Ticaretine Bakışı

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu’nun 80. maddesinde insan ticareti ile ilgili olarak, Eski Türk Ceza Kanunu 201/b maddesine oranlı daha kapsamlı bir hüküm getirilmiştir.

“Madde 80: Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girilen ve suçu oluşturan filler var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir.

(3) On sekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hâllerinde suça ait araç fillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

(4) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunur.” denilmektedir.

80. madde incelendiğinde, daha önce de bahsedilen ve Türkiye tarafından da 30.01.2003 tarihinde onaylanan “Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi” ve “Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi Ek İnsan Ticaretinin, Öncelikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulma-

¹⁸ Jones Loring, Engstrom W. David, Hilliard Tricia, Diaz Mariel, “Globalization and Human Trafficking” Journal of Sociology & Social Welfare, June 2007, Vol. 34, N.2.

¹⁹ Bolat Gürbüz, 2005. “Dünya’da ve Türkiye’de İnsan Ticareti” Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

sına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol” hükümlerinin adaptasyonunu sağlamak üzere hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Maddenin birinci fıkrası, söz konusu maksatlarla gerçekleştirilecek maddî unsurların belirli araç fiillere başvurulması suretiyle gerçekleştirilmesini suçun oluşması bakımından gerekli koşullar olarak saptamıştır. Bu fiiller tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulama, nüfuzu kötüye kullanma, kandırma, mağdurların çaresizliklerinden yararlanma veya mağdurlar üzerinde sahip olunan denetim olanaklarından yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle gerçekleştirilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, belirtilen amaçları elde etmek üzere girişilen ve suçu oluşturan yardımcı fiiller varsa artık, mağdurun rızasının yok sayılacağı belirtilmiştir. Örneğin bir kimsenin organlarını vermek hususundaki rızası, yukarıda belirtilen fiiller sonucunda elde edilmiş ise, suçun oluşması bakımından bu rıza yok sayılacaktır.²⁰

3. ESKİ SOVYETLER BİRLİĞİ VE DOĞU BLOKU ÜLKELERİNİN GENEL DURUMU İLE TÜRKİYE’NİN YABANCILAR POLİTİKASI

Türkiye, 1960’lardan sonra yüzünü dışarıya daha fazla dönerek bir yandan turizmin canlanması için sınırlarında esnek vize politikası izlemiş diğer yandan da yurt dışına işçi göndererek ekonomik kalkınma hedeflemiştir. Salt ekonomik kaygılarla turizmin teşvik edilmesi ise esnek vize politikalarına neden olmuştur. Her ne kadar zengin Avrupa vatandaşlarının bu kapsamda turist olarak gelmesi beklenmişse de, özellikle 90’lı yıllardan sonra turizmin rotası Rusya, Ukrayna, Moldova, Romanya, Bulgaristan, Azerbaycan, Türkmenistan, Ermenistan gibi özellikle eski Doğu Bloğu ülkelerinden gelen bayan turistlere ya da sözde turistlere dönmüştür. Bu durum ise, turizmden sağlanacak gelirden ziyade, ‘fuhuş ve izinsiz çalışma gibi nedenlerle gelir elde eden yabancı’ sorununa dönüşerek, Türkiye’de ekonomik tahribata ve ülkeden para çıkışına neden olmuştur. Bu bağlamda, Türkiye’nin kendi milli çıkarları için başlattığı politikalar, yukarıda sayılan ülkelerin çıkarına hizmet etmeye başlamıştır.

Bunun ana sebebini açıklamak gerekirse: “Dünya genelinde fakir insan sayısı 1.300 milyon civarındadır ve bu rakamın %70’ini kadınlar oluşturmaktadır. Kaynak ve transit ülkelerde bu oran daha da artmaktadır.”²¹Fakirlikle mücadele eden Eski Sovyetler Birliği ve Doğu Bloğu Ülkelerinde yaşayan bayanlar kendilerine bir çıkış yolu aramaktadırlar.

²⁰ Şen Ersan, “Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu” Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.246–249.

²¹ Corrin Chris, 2005. “Transitional Road for Traffic: Analysing Trafficking in Women from and through Central and Eastern Europe” Europe-Asia Studies Vol.57 No.4 June 2005 543–560 s.546.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün verileri incelendiğinde ülkemize yasal yollarla gelen turist konumundaki şahısların durumu özellikle Eski Sovyetler Birliği ve Doğu Bloğu ülkeleri dağılmadan önceki ve sonraki zamanları anlamak açısından son derece önemlidir.

	1988 (%)	2003 (%)
Balkanlar	20,3	14,6
Orta Doğu	9	5,2
Eski SSCB	0,1	16
Diğer	70,6	64,2

Ülkemize Yasal Yollarla Gelen Yabancı Uyruklu Şahıslar
(EGM, Yabancılar Hudut İltica Daire Başkanlığı)

Tabloda görüldüğü gibi; 1988 yılına nazaran, 2003 yılında eski SSCB vatandaşlarının ülkemize gelişlerinde keskin bir yükseliş fark edilmektedir.

Ülkemize yasal ya da yasadışı yollarla gelen yabancı uyruklu şahısların bir kısmı ise yerleşiklik konuma geçme çabası içine girmiştir. Nitekim yabancı uyruklu şahıslar, vatandaşlık kazanmak amacıyla pek çok formalite evlilik yapmış ya da organize örgütlerce evlilik kisvesi altında statüleri yasallaştırılmıştır.

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü verilerine göre 1995 ile 2001 yılları arasında toplam 56,449 kişi Türk vatandaşlığını kazanmıştır.

	Kişi Sayısı	Yüzde
Evlenme	24,300	43
Diğer Nedenler	32,149	57
Toplam	56,449	100

1995-2001 Yılları Arasında T.C. Vatandaşı ile Evlenen Yabancı Uyrukluların Sayısı
(İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü)

Tabloda görüldüğü üzere; %43 oranında evlilik ile vatandaşlık kazanımı gerçekleşmiştir. Bu evliliklerin içerisinde formalite evlilikler de bulunmaktadır. %57'lik diğer nedenlerin ise büyük çoğunluğunu soydaş uygulamaları çerçevesinde kazanılan vatandaşlıklar oluşturmaktadır.

Türkiye'de ikamet izni alabilmek için yapılan başvuruların, SSCB'nin dağılmasından önce ve sonra olmak üzere iki şekilde incelenmesi yararlı olacaktır.

	1988	%	2001	%
Balkanlar	8,868	19,9	73,363	45,5
Orta Doğu	8,210	18,4	13,361	8,3
Eski SSCB	325	0,7	29,676	18,4
Diğer	27,403	61	44,824	27,8

1988-2001 Yıllarının İkamet Talebi Açısından Karşılaştırılması
(EGM, Yabancılar Hudut İltica Daire Başkanlığı)

Tabloda görüldüğü gibi; SSCB'nin dağılmasından sonra oldukça yüksek oranlarda görülen ikamet talebi ve izinleri aslında turist olarak nitelendirilen yabancıların, gizli işçiler olduğuna ve hudut kapılarında görevlilere söylemiş oldukları “turistim” sözcüğünün asıl niyetin maskelenme amacıyla kullandıklarına işaret etmektedir.²²

Türkiye'nin durumu incelendiğinde, ülkemizin çevre ülkeler için bir cazibe merkezi olduğunu söylemek yanlış olmaz. Türkiye; iki kıtayı birbirine bağlayan kritik coğrafi konumu ile bölge ülkeleriyle kıyaslandığında gerek demokrasisi ve sosyal hayatı ve gerekse de ekonomik yapısıyla diğer bölge ülkeleri için bir cazibe merkezidir. Özellikle Sovyetler Birliği ve Doğu Bloğunun dağılmasından sonra bağlı cumhuriyetlerin ekonomik yapısının tam anlamıyla çökmesi ile ortaya çıkan istihdam sorunu hem nitelikli işgücünün bir kısmı için kayıtlı istihdam hem de niteliksiz iş gücü için kayıt dışı illegal çalışma segmentinin Türkiye'ye doğru akmasına sebep oldu. İşte bu bahsettiğimiz niteliksiz illegal işgücünün bayanlardan oluşan bir kısmı da maruz kaldıkları baskı, cebir ve şiddetten dolayı insan ticaretine konu olmaktadır.

Bugün insan ticareti açısından Türkiye'nin hedef ülke olma sebebini daha net açıklamamız gerekirse kaynak ülkelerin farklı dönemlere ait ekonomik yapılarına da bir göz atmamız gerekir.

Dış Ticaret Müsteşarlığınca 2004 yılı temel alınarak çıkartılan ülke profilleri Gayrisafi Yurtiçi Hasıla ve Kişi Başına Düşen Gelir değişkenleri üzerinden incelendiğinde şu tablo ile karşılaşılmaktadır²³:

<u>KAYNAK ÜLKELER</u>	<u>GSYİH</u>	<u>KİŞİ BAŞI GELİR</u>
Gürcistan	5,7 Milyar \$	867 \$
Kırgızistan	1,9 Milyar \$	379 \$
Moldova	2,6 Milyar \$	619 \$
Özbekistan	8,6 Milyar \$	330 \$
Ukrayna	69,5 Milyar \$	910 \$
Azerbaycan	7,1 Milyar \$	865 \$

²² Arı Aylan, “Türkiye’de Yabancı İşçiler”, Derin Yayınları Ağustos 2007.

²³ Dış Ticaret Müsteşarlığı <http://www.dtm.gov.tr> sitesi

Yine aynı Ülkelere ait Ekonomi Bakanlığı'nın IMF verilerinden hareketle 2014 yılı temel alınarak çıkartılan ülke profilleri Gayrisafi Yurtiçi Hasıla ve Kişi Başına Düşen Gelir değişkenleri üzerinden incelendiğinde ise şu tablo ile karşılaşılmaktadır²⁴:

<u>KAYNAK ÜLKELER</u>	<u>GSYİH</u>	<u>KİŞİ BAŞI GELİR</u>
Gürcistan	16,1 Milyar \$	3.559 \$
Kırgızistan	7,4 Milyar \$	1.298 \$
Türkmenistan	47,9 Milyar \$	5.796 \$
Moldova	10,6 Milyar \$	2.232 \$
Özbekistan	62,6 Milyar \$	2.046 \$
Ukrayna	179,5 Milyar \$	4.185 \$
Azerbaycan	63,6 Milyar \$	6.700 \$

Her iki tabloda incelendiğinde açıkça görülmektedir ki: Bölge Ülkelerine nazaran maddi anlamda daha iyi bir ekonomiye sahip olan Türkiye'nin bu ve benzeri kaynak ülke vatandaşları için açık bir cazibe merkezi olduğu görülmektedir. Ayrıca sosyo-ekonomik durumun insan ticaretinde etkin parametrelerden biri olduğundan ekonomik anlamda bu derece kötü durumda bulunan ülkelerdeki insanların kandırmalarının da bir o kadar kolay olabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

4. METODOLOJİ

4.1. Yöntem, Kapsam ve Sınırlılıklar

İnsan Ticareti olgusunun Türkiye'ye etkilerini ortaya koyabilmek için ülkemizdeki mağdur sayıları, uyrukları, getirildikleri şehirler ve yaş durumları dikkate alınmalıdır. Bu çalışmada, insan ticaretinin etkilerinin ifade edilebilmesi tanımlayıcı (descriptive) bir şekilde ortaya konulmuştur.

Çalışmaya Türk Ceza Kanununun 80. maddesi çerçevesinde hakkında adli işlem yapılan zanlıların mağdur ettikleri yabancı uyruklu şahıslar dâhil edilmiştir. Türk vatan-dışı olup da insan ticareti mağduru olan şahıslar bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

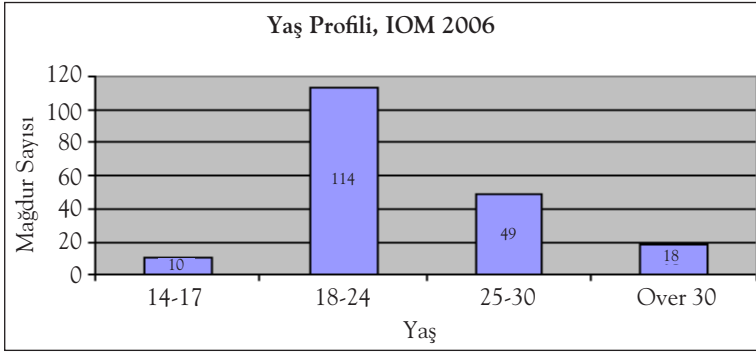
İnsan tacirleri açısından 2000'li yıllardan sonra aktif olarak sömürü sahası haline gelen Türkiye'deki sorunu ve etkilerini ortaya koyabilmek için iki ayrı döneme ilişkin veriler incelenmiştir. Birinci dönem olarak 2006 ile 2008 yılı ikinci dönem olarak da Uluslararası Göç Örgütü'nün en son verileri olan 2011 ile 2012 yılları ara-

²⁴ Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı <http://www.ekonomi.gov.tr/> sitesi

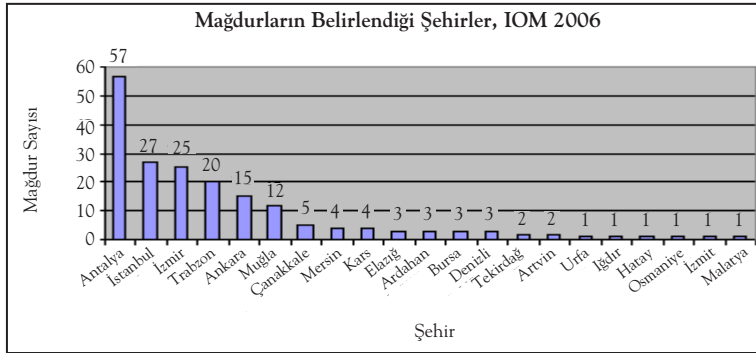
sındaki veriler ele alınmıştır. Bu sayede hem mağdur profilleri ile suçun etkilerinin ortaya koyulması hem de iki ayrı zamandaki veriler ışığında ortaya çıkan profillerde zaman içerisinde bir değişikliğin olup olmadığı hususu hedeflenmiştir.

4.2. 2006 İle 2008 Yıllarına İlişkin Bulgular²⁵

2006 yılında; 191 insan ticareti mağduru tespit edilmiştir. Bunların uyruklarına göre dağılımı; Moldova 59, Rusya 39, Ukrayna 33, Kırgızistan 24, Özbekistan 16, Azerbaycan 9, Türkmenistan 4, Gürcistan 2, Bulgaristan 2, Kazakistan 1, Belarus 1, Ermenistan 1 olarak tespit edilmiştir.

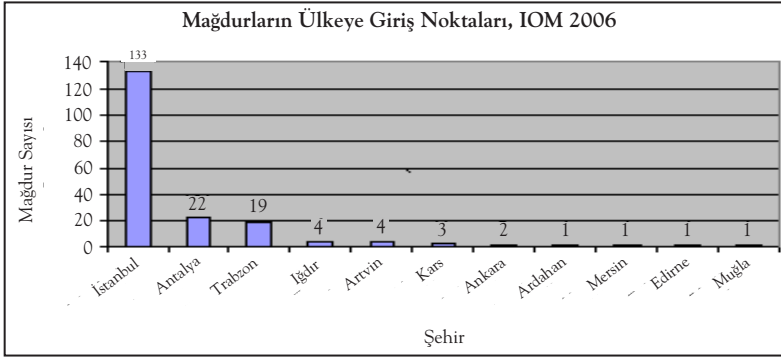

İnsan ticareti mağdurlarının yaş profillerine bakıldığında; büyük çoğunluğunun 18–24 yaş arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca 18 yaşından küçük 10 mağdur da dikkat çekicidir.

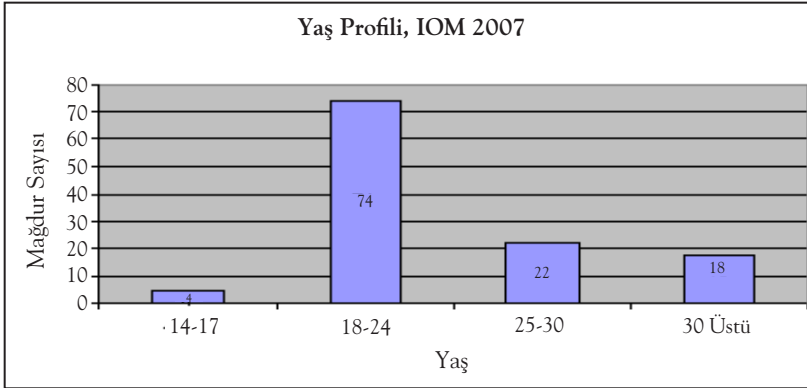
2006 yılında Antalya, İstanbul ve İzmir illeri insan ticareti mağdurlarının en çok tespit edildiği illerdir. Şehirleşme, endüstri, turizm ve ekonomik gelişmenin en üst düzeyde olduğu bu şehirlerde suç oranının da yüksek olması dikkat çekicidir.

²⁵ Uluslar arası Göç Örgütü(IOM) www.countertrafficking.org

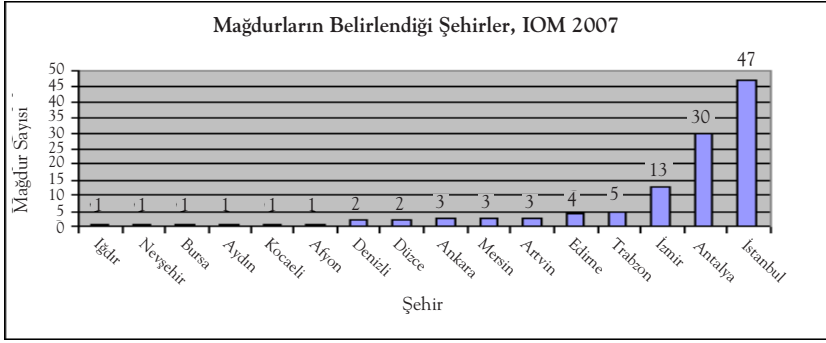

Mağdurlar sıklıkla İstanbul'dan giriş yapmaktadır. 196 ülkeye doğrudan uçuşların olduğu Atatürk Havalimanı'nın İstanbul ilinde olması bu sayıyı yükselten en önemli etkindir.

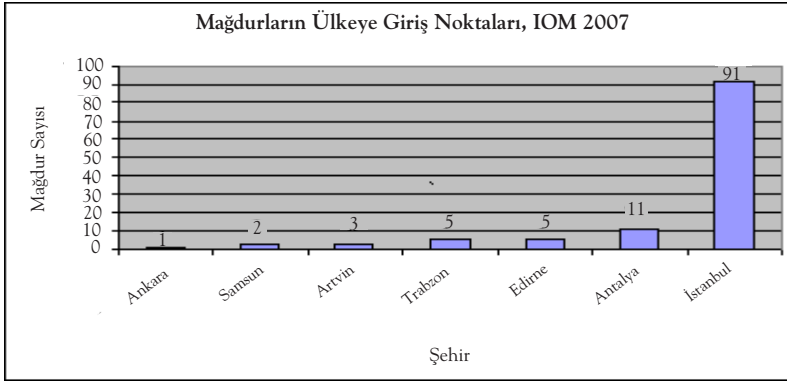
2007 yılında; toplam 118 insan ticareti mağduru tespit edilmiştir. Bunların uyruklarına göre dağılımı; Moldova 43, Rusya 18, Kırgızistan 14, Türkmenistan 12, Özbekistan 11, Ukrayna 6, Bulgaristan 6, Gürcistan 3, Azerbaycan 3, Sri-Lanka 1, Tunus 1, olarak tespit edilmiştir.

Tıpkı 2006 yılında olduğu gibi, 2007 yılında da mağdurların yaş profilleri benzerdir. Bu mağdurlardan, 18 yaşından küçük 4 mağdur; 18–25 yaş arası 74 mağdur; 26–35 yaş arası 22 mağdur; 30 yaş üzeri; 18 mağdur olmak üzere toplam 118 mağdur kurtarılmıştır. Bu sayının 5'i İstanbul'da kurtarılan Türkmenistan uyruklu erkekleredir.

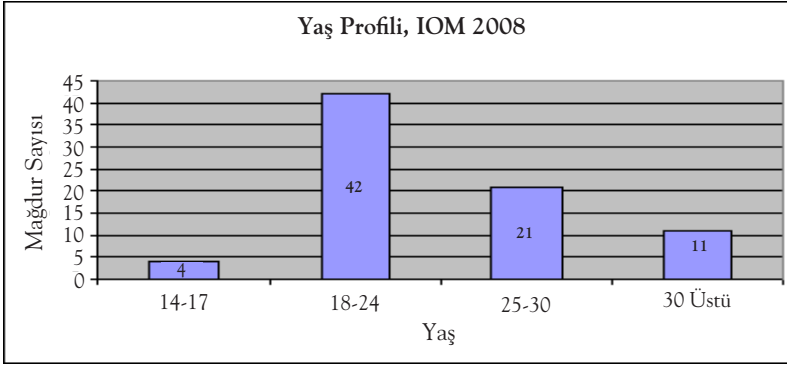

2007 yılında insan ticareti mağdurları en çok İstanbul ilinde tespit edilmiştir. Yine 2006 ile benzer bir şekilde ilk sıraları yine İstanbul, Antalya ve İzmir oluşturmaktadır.

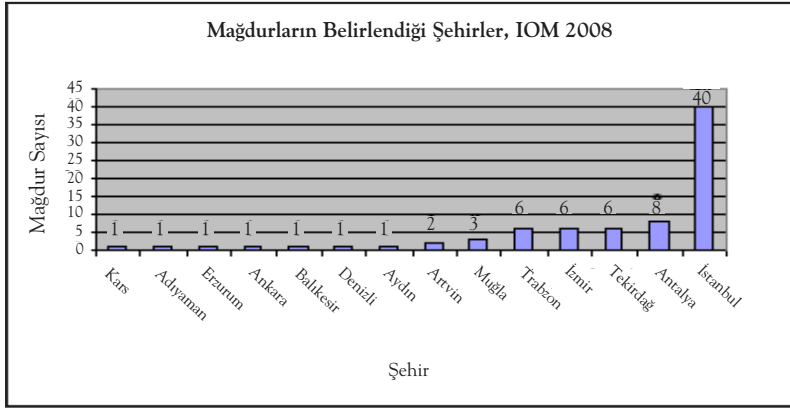

2006 yılına benzer bir şekilde 2007 yılında da mağdurlar en çok İstanbul'dan giriş yapmıştır.

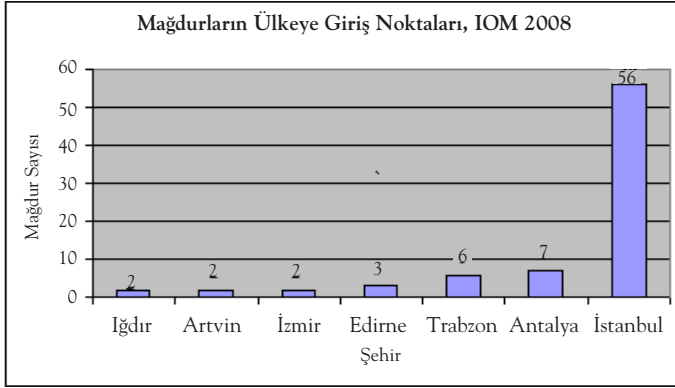
2008 yılında; toplam 78 insan ticareti mağduru tespit edilmiştir. Bunların uyruklarına göre dağılımı; Özbekistan 20, Moldova 17, Türkmenistan 15, Rusya 6, Kırgızistan 4, Azerbaycan 4, Romanya 4, Ukrayna 3, Belarus 2, Kazakistan 1, Fas 1, Bulgaristan 1 olarak tespit edilmiştir.

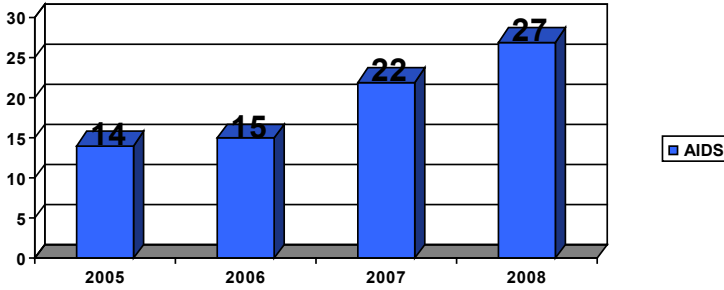
Tıpkı diğer yıllarda olduğu gibi 2008 yılında da kurtarılan mağdurların yaş profilleri ağırlıklı olarak 18–24 arasındır ve diğer yıllardaki gibi 18 yaş altı çocuklar da insan ticaretine maruz kalmıştır.

2008 Mağdurların belirlendiği illere bakıldığında diğer yıllara nazaran İstanbul, İzmir ve Antalya açısından bir farklılık arz etmemekle birlikte Tekirdağ ve Trabzon illerinin insan ticareti yönünden hareketlendiği gözükmektedir.

Diğer yıllarda da olduğu gibi mağdurların ülkeye giriş noktalarında tartışmasız İstanbul başı çekmektedir.

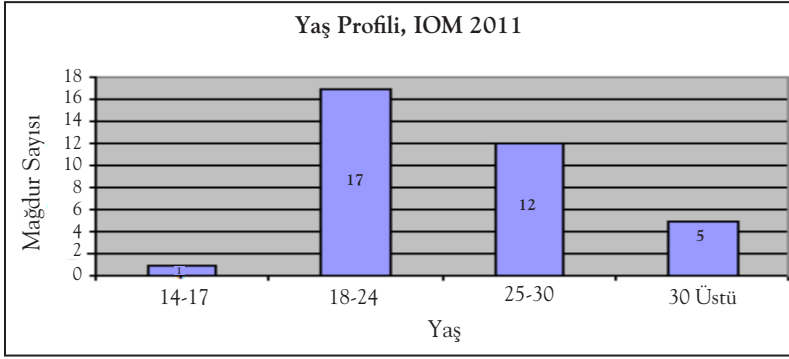
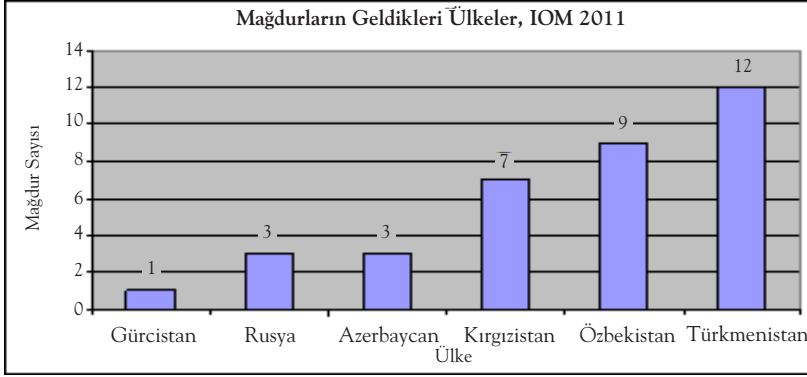
2005 yılı ile 2008 yılı arasında tespit edilen AIDS vakaları da incelendiğinde, hasta mağdurların artan bir seyir izlediği görülmektedir. Ayrıca 2005 ile 2008 yılları karşılaştırıldığında yaklaşık iki kat artış dikkati çekmektedir.²⁶

4.3. 2011 İle 2012 Yıllarına İlişkin Bulgular²⁷

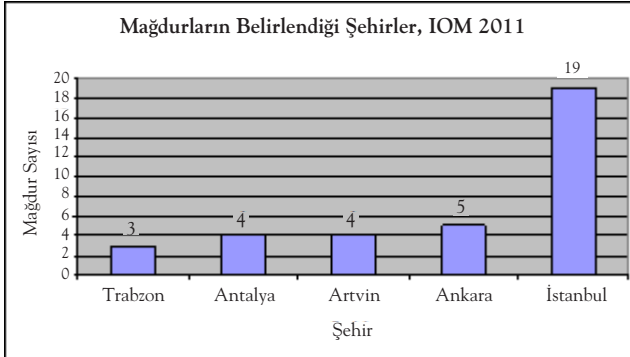
2011 yılında; 35 insan ticareti mağduru tespit edilmiştir. Bunların uyruklarına göre dağılımı; Türkmenistan 12, Özbekistan 9, Kırgızistan 7, Azerbaycan 3, Rusya 3, Gürcistan 1 olarak tespit edilmiştir.

²⁶ İstanbul Yabancılar Şube Müdürlüğünden temin edilen yayımlanmamış veriler.

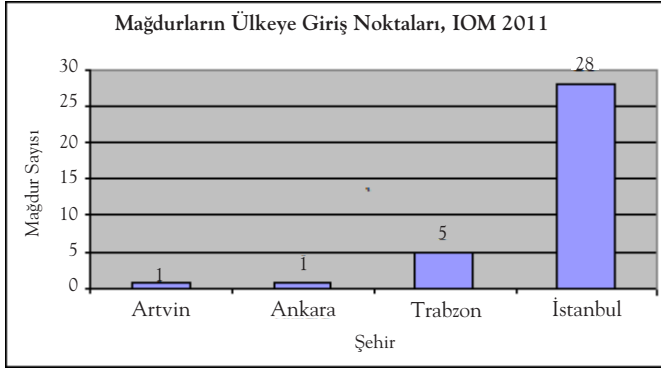
²⁷ Uluslar arası Göç Örgütü(IOM) www.countertrafficking.org

İnsan ticareti mağdurlarının yaş profillerine bakıldığında; büyük çoğunluğunun 18-24 yaş arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca 18 yaşından küçük 1 mağdur da dikkat çekicidir.

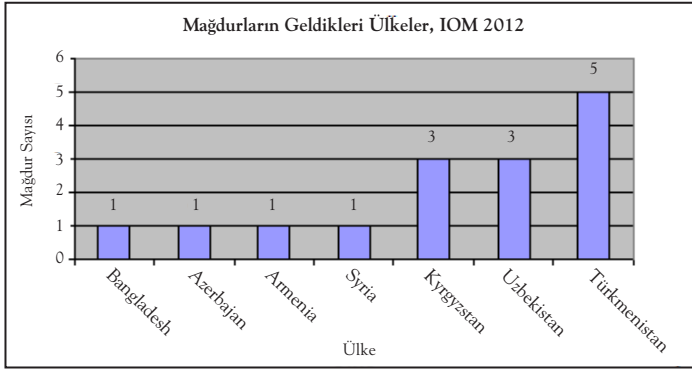

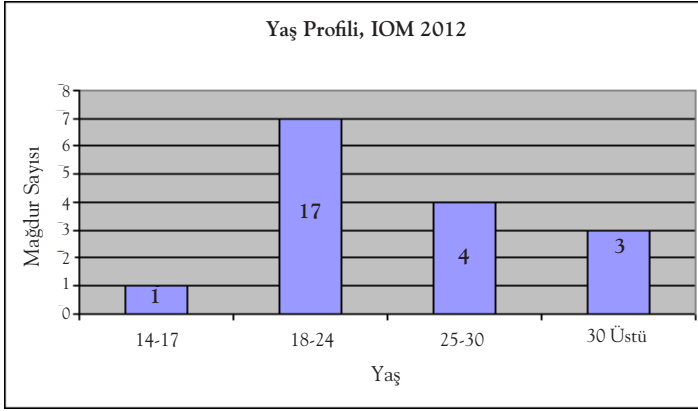
2011 yılında İstanbul ve Ankara illeri insan ticareti mağdurlarının en çok tespit edildiği illerdir. Şehirleşme, endüstri, turizm ve ekonomik gelişmenin en üst düzeyde olduğu bu şehirlerde suç oranının da yüksek olması dikkat çekicidir.

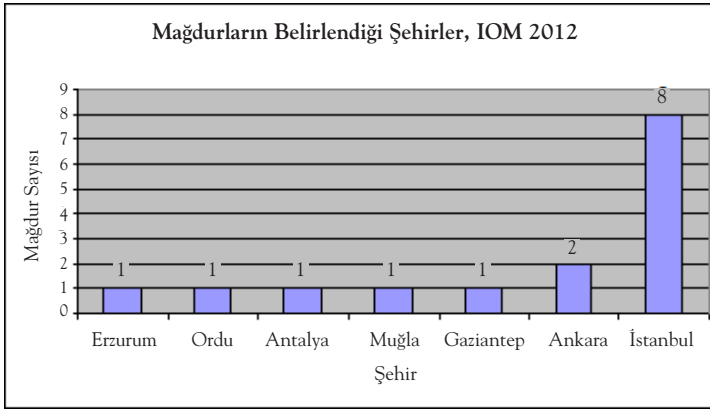
Mağdurlar sıklıkla İstanbul'dan giriş yapmaktadır. 196 ülkeye doğrudan uçuşların olduğu Atatürk Havalimanı'nın İstanbul ilinde olması bu sayıyı yükselten önemli etkidir.

2012 yılında; 15 insan ticareti mağduru tespit edilmiştir. Bunların uyruklarına göre dağılımı; Türkmenistan 5, Özbekistan 3, Kırgızistan 3, Suriye 1, Ermenistan 1, Azerbaycan 1, Bangladeş 1 olarak tespit edilmiştir.

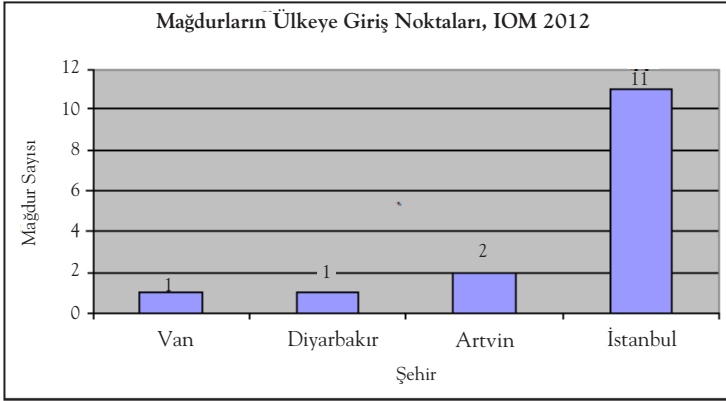

İnsan ticareti mağdurlarının yaş profillerine bakıldığında; büyük çoğunluğunun 18–24 yaş arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca 18 yaşından küçük 1 mağdur da dikkat çekicidir.

2012 yılında İstanbul ve Ankara illeri insan ticareti mağdurlarının en çok tespit edildiği illerdir. Şehirleşme, endüstri, turizm ve ekonomik gelişmenin en üst düzeyde olduğu bu şehirlerde suç oranının da yüksek olması dikkat çekicidir.

Mağdurlar sıklıkla İstanbul'dan giriş yapmaktadır. 196 ülkeye doğrudan uçuşların olduğu Atatürk Havalimanı'nın İstanbul ilinde olması bu sayıyı yükselten önemli etkidir.

5. DEĞERLENDİRME

İnsan ticareti suçu ile ilgili olarak Türkiye'de her geçen gün mağdur edilen ve yakalanan örgüt elemanlarında artışlar olmaktadır. Bu da, organize bir suç olan insan ticaretinin ülkemizde yaygınlaştığını, ancak kolluk kuvvetlerinin de bu suçla daha etkin mücadele etmeye başladığını göstermektedir.

Gerek zaman dilimi olarak sınırladığımız 2006-2008 yılları ve gerekse de 2012-2013 yıllarına ilişkin mukayese edilen tüm veriler incelendiğinde bütün yıllardaki verilerin tek tek birbirleri ile büyük oranda benzerlik gösterdikleri anlaşılmaktadır.

İnsan ticareti mağdurlarının giriş yaptıkları illerin başında İstanbul gelmektedir. Ancak İzmir, Antalya ve Trabzon gibi illerde yüksek oranlarda tespitler yapılmaktadır. Bu veriler de bize, mağdurların İstanbul'daki suç gruplarınca kaynak ülke suç gruplarının yardımıyla temin edilip kiminin İstanbul'da istismar edildiği bir kısmının da diğer illere servis edildiğini ortaya koymaktadır.

İnsan ticareti mağdurlarının yaş oranlarının oldukça düşüklüğü ile hayat deneyiminden yoksun genç kadınların mağdur edildiği fark edilmiştir. Bu genç insanların "maruz kaldıkları baskı, cebir, şiddet ve cinsel istismarın yol açtığı ruhsal rahatsızlıklara ilişkin sağlıklı veriler bulunmamaktadır."²⁸

Ancak bu insanlar diğer yandan da seks işçiliği yaparak toplumda cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların yayılım hızını belirleyen en önemli değişkendirler. Seks işçi-

²⁸ Tsutsumi Atsuro, Izutsu Takashi, Poudyal Amod, Kato Seika, Marui Eiji, "Mental Health of Female Survivor of Human Trafficking in Nepal"2008, Social Science&Medicine 66 1841-1847.

leri ya da zorla satılan kadınlar sık eş değiştirmeleri nedeniyle bir taraftan enfeksiyon riski altındadırlar, diğer taraftan eğer güvenli cinsel ilişki kurallarını uygulamıyorlarsa hastalıkları yayma eğilimindedirler. Bu bağlamda AIDS salgını yönünden henüz başlangıç aşamasında olduğu bilinen ülkemizde, seks işçileri ve insan ticareti mağdurları önemli bir risk grubu olma özelliğini kazanmaktadırlar.

Ülkemizde bir AIDS patlaması yaşanmaması için önleme çalışmaları kapsamında seks işçilerine özel bir yer ayrılması ve seks işçilerinin güvenli cinsel davranış kazanmaları gerekmektedir. Bunun yanında insan ticaretine yönelik kolluk operasyonları sıklaşmalıdır.

Ancak özellikle kayıt dışı fuhşun son yıllarda artması ile kamu sağlığının korunması amacıyla kontrol mekanizmaları sağlıklı bir şekilde işletilememektedir. Çünkü ülkemizde gönüllü olarak ya da insan tacirlerinin eline düşerek zorla seks işçisi konumuna getirilen bayanların tamamı kayıt dışı çalışmakta ve herhangi bir sağlık kontrolüne tabi tutulamamaktadırlar. Bu durum da, insan ticareti ve bulaşıcı hastalıkların özellikle de AIDS vakalarının korelasyonunun ortaya çıkartılmasında en büyük güçlük olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece fuhuş suçuna karışan ve polis operasyonunda yakalanan yabancı uyruklu bayanlar yasa gereği Deri ve Tenasül Hastalıkları Hastanesinde kontrolden geçirilmektedir²⁹ ki mevcut uygulama kamu sağlığını korumaya hizmet edememektedir. Çünkü bu suçu işlerken yakalanan bayanlar kanuni zorunluluk gereği sınır dışı olmaktadır yani kamu sağlığını tehdit etme boyutundan çıkmaktadırlar.

Bulgularda yer verilen AIDS vakalarının yıllara göre sürekli bir artan ivme izlemesi halk sağlığı açısından ne derece bir tehdit oluşturabileceğini göstermektedir. Seks işçisinin ya da insan ticareti mağdurunun günde 8–10 müşteriye gönderilebildiği³⁰ düşünüldüğünde, hastalığın yayılma hızının ne kadar çok olacağı fark edilebilir.

İnsan ticareti mağdurlarının sıklıkla büyük şehirlerde tespit edilmesi ve İstanbul dışında Antalya, İzmir, Trabzon ve Tekirdağ gibi illerde de görülmesi cinsel yolla bulaşan hastalıklara özellikle de AIDS hastalığına yakalanan vatandaşımızın sayısının kuluçka döneminin on yıla kadar olabileceği de düşünüldüğünde yakın bir gelecekte sayılan illerde azımsanmayacak oranda artabileceğini göstermektedir.

²⁹ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü Madde 8.

³⁰ Sever Hanifi, Arslan Salih, "İnsan Borsası" Adalet Yayınevi, 2008, s.117.

6. SONUÇ

İnsan ticareti sadece ülkemizi ilgilendiren bir suç faaliyeti olmayıp uluslararası nitelik taşıyan bir organize suçtur. Bu nedenle insan ticareti ile mücadelede özellikle uluslararası suç örgütlerine ulaşılması ve onların çökertilmesi çok önemli ve öncelikli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan haklarının korunması, suçla mücadele ve halk sağlığının korunması açısından Türkiye güçlü bir bölge ülkesi olarak üzerine düşeni yapmaya gayret etmektedir.

Ancak kimi zaman etkin çalışmaların yapılamaması ile aydınlatılan vaka sayısının olduğundan çok az seviyelerde kalması sonucu ortaya çıkmakta kimi zaman da gönüllü olarak seks işçiliği yapanların devlet korumasına girmek ve kanuni avantajlarından faydalanmak için insan ticareti mağduru olmamalarına rağmen kendilerini mağdur statüsüne aldirmaya çalışmaları ile suç olduğundan daha fazla gözükmektedir.

Bu bağlamda, bölgedeki kolluk kuvvetleri ile işbirliğinin etkin bir biçimde olması toplumun bu suçlara karşı bilinç düzeylerinin yükseltilmesi, mücadele konusunda sivil toplum kuruluşlarıyla gerekli ve yeterli koordinasyonun sağlanması bu yolla tanık konumundaki mağdurların tespit edilerek, onlara koruma, psikolojik destek ve iyileştirme hizmetlerinin daha etkin verilmesi gerekir.

İnsan Ticareti suçunun gizli yapısı ve profesyonel organizasyonlarca işlenmesi sebebiyle; suç ile ilgili bilgilerin tam olarak ortaya konamaması, inanılabilir ve araştırmalara ışık tutabilecek kesinlikte istatistikî çalışma yapılamaması sonucunu doğurmaktadır. Suç gizli, kurbanlar sessiz, suç grupları acımasız olduğu için ve bu suç ile mücadele eden tüm kurumları kapsayıcı ortak bir çalışma grubu oluşturulamaması, suçun gerçek büyüklüğünün ortaya çıkartılmasını son derece güçleştirmektedir.

KAYNAKÇA

- Arı Aylan, “Türkiye’de Yabancı İşçiler”, Derin Yayınları Ağustos 2007, Kullanılan veriler kitabın ilgili sayfalarından sentezlenmiştir.
- Bolat Gürbüz, 2005. “Dünya’da ve Türkiye’de İnsan Ticareti” Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi
- Bijak, J. (2006). *Forecasting International Migration: Selected Theories, Models and Methods*. Warsaw: Central European Forum For Migration Research.
- Corrin Chris, 2005. “Transitional Road for Traffic: Analysing Trafficking in Women from and through Central and Eastern Europe” *Europe-Asia Studies* Vol.57 No.4 June 2005 543-560.
- Dış Ticaret Müsteşarlığının resmi internet sitesi <http://www.dtm.gov.tr>
- Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü
- IOM Uluslar arası Göç Örgütü Raporu, "Türkiye’de İnsan Ticareti İle Mücadelede Yasa Uygulama İle İlgili Stratejik Bir Yaklaşım", <http://www.countertrafficking.org/tr/default.html>, Ankara, 2006 s.7.
- IOM Uluslar arası Göç Örgütü Raporu, "Türkiye’de İnsan Ticareti İle Mücadelede Yasa Uygulama İle İlgili Stratejik Bir Yaklaşım", <http://www.countertrafficking.org/tr/default.html>, Ankara, 2006 s.7.
- İçli, Tülin G, Sever, Hanifi, Sever, Muhammed, Ökten, Şevket. (2012). Foreign Juvenile Delinquency: The Case of Istanbul, *Advances in Applied Sociology* 2012. Vol.2, No.1, 59-65.
- İçli, Tülin G, Sever, Hanifi, Sever, Muhammed. (2015). A Survey Study on the Profile of Human Smugglers in Turkey, *Advances in Applied Sociology*, (5), 1-12
- İstanbul Yabancılar Şube Müdürlüğünden temin edilen yayımlanmamış veriler.
- Jones Loring, Engstrom W. David, Hilliard Tricia, Diaz Mariel, "Globalization and Human Trafficking" *Journel of Sociology & Social Welfare*, June 2007, Vol. 34, N.2
- Kelly Liz, Regan Linda, (2000), “Stopping Traffic: Exploring the Extent of and Responses to Trafficking in Women for Exploitation in the UK”, *Police Research Series, Paper 125*, London. <http://www.homeoffice.gov.uk/rds/prgpdfs/fprs125.pdf>, s.4
- Massey, D.S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., ve Taylor, E.J. (1993). “Theories of International Migration: Review and Appraisal”, *Population and Development Review*, 19(3): 54-77.
- Rodriguez Leopoldo, Lisaniler Fatma Güven, Uğural Sevin, “Migrant sex workers and state regulation in North Cyprus” *Women’s Studies International Forum* 28 (2005) 79-91.
- Sağlık Bakanlığı’nın resmi internet sitesi <http://www.saglik.gov.tr>
- Sever Hanifi, Arslan Salih, “İnsan Borsası” *Adalet Yayınevi*, 2008, s.2.
- Sever, Hanifi. (2009). *Yasadışı Göçmenlerin Profili: İstanbul İli Örneği*. Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Suç Araştırmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
- Sever, Hanifi. (2012). *Sosyal Öğrenme Teorileri Işığında Yasadışı Göç ve Etkileri*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Vol.1, No:32, 51-66.
- Şen Ersan, “Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu” *Vedat Yayıncılık*, İstanbul, 2006, s.246–249
- Taylor, E.J. (1986). “Differential Migration, Networks, Information and Risk., *Research in Human Capital and Development*”, Oded Stark (Der.), *Migration, Human Capital and Development*. Greenwich: JAI Press, ss.67-102.
- Türk Ticaret Kanunu

Tsutsumi Atsuro, Izutsu Takashi, Poudyal Amod, Kato Seika, Marui Eiji, "Mental Health of Female Survivor of Human Trafficking in Nepal"2008, *Social Science&Medicine* 66 1841–1847.

Türkiye Büyük Millet Meclisi resmi internet sitesi <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4804.html>

Uluslararası Göç Örgütü'nün(IOM) resmi internet sitesi www.countertrafficking.org

Wilpert, C. (1992). "The Use of Social Networks in Turkish Migration to Germany", Mary M. Kritz, Lin Lean Lim ve Hania Zlitznik (Der.), *International Migration Systems: A Global Approach*. Oxford: Clarendon Pres, ss. 123-180.

Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.